

ACHTERGROND-INFORMATIE BIJ DE GENRETHESAURUS TEN BEHOEVE VAN DE ONTSluitING VAN BEWAARCOLLECTIES KINDERBOEKEN

INHOUD

Inleiding bij de 5^e versie
Voorgeschiedenis
Beheer
Afbakening
Structuur van de thesaurus
Uitgangspunten
Keuze van de termen in de thesaurus
Scope-notes
Genres en trefwoorden
Zoeken met combinaties

Hierarchisch overzicht van alle termen

Inleiding bij de 5e versie

De genrethesaurus is bedoeld als een hulpmiddel bij onderzoek naar kinder- en jeugdliteratuur via het Centraal Bestand Kinderboeken (CBK). In dit bestand tonen een aantal instellingen hun bezit. Eén manier om de grote hoeveelheid boeken in wat overzichtelijker porties te verdelen, is het toekennen van genres aan boeken.

In deze 5e versie zijn 475 voorkeurstermen en circa 150 verwijstermen opgenomen. Een eerste aanzet tot internationale uitwisseling is gegeven door vermelding van een aantal buitenlandse equivalenten van de termen. Dat behoeft nog verdere ontwikkeling.
Op- en aanmerkingen graag naar jeannette.kok@kb.nl

Voorgeschiedenis

In 1988 is begonnen met een eerste opzet voor een genrethesaurus en de eerste versie verscheen in 1990. De termen waren grotendeels ontleend aan secundaire literatuur en aan bestaande lijsten met ontsluitingstermen. Leden van de *Werkgroep Geschiedenis van de kinder- en jeugdliteratuur* toetsten de genrethesaurus en gaven vele waardevolle aanvullingen en opmerkingen. Eind 1993 verscheen de 2e herziene druk en in 1996 de 3^e druk, met daarin ook een aparte lijst van genretermen voor audiovisueel materiaal.

In 1996 werd het Centraal Bestand Kinderboeken opgeleverd. In de 4^e druk werd de thesaurus verrijkt met een aantal termen voor bijzondere boekvormen, dankzij drie deskundigen op dit gebied: Aernout Borms, Theo Gielen en Henk Duijzer. De termen zijn in het alfabetische deel opgenomen, maar ook nog eens als afzonderlijke lijst, om het overzicht makkelijker te maken.

Voor deze thesaurus geldt dat het geen statisch geheel is, maar voortdurend aan verandering onderhevig.

Nog niet alle in het CBK ingevoerde titels zijn ook inhoudelijk ontsloten met genretermen en trefwoorden. De titels van boeken die na 1996 zijn verschenen zijn zo goed als volledig ontsloten, maar van de oudere titels is naar schatting pas 50 % van genres en/of trefwoorden voorzien. Bij het zoekresultaat moet men daar rekening mee houden.

Beheer

Het beheer van de genrethesaurus (en van het CBK) is in november 1997 overgegaan van Informatiecentrum Boek & Jeugd van het NBLC naar het Letterkundig Museum. In 2007 is het beheer overgedragen aan de Koninklijke Bibliotheek.

Aan de redactie hebben meegewerkt Netty van Rotterdam en Wilma van der Pennen. Op dit moment bestaat de redactie uit twee leden: Thea Gordijn en Jeannette Kok.

Afbakening

Bij de keuze van termen voor de genrethesaurus is uitgegaan van materiaal dat zich in bewaarcollecties kinderboeken bevindt. Het gaat om primaire literatuur, gericht op de jeugd tot maximaal 18 jaar. Er is geen beperking in taal of land van uitgave en geen beperking in materiaalsoorten: boeken, tijdschriften, stripverhalen en prenten kunnen worden opgenomen, evenals andere materiaalsoorten en audiovisuele media die een relatie hebben met kinderboeken.

Structuur van de thesaurus

Een thesaurus is een lijst van termen, t.b.v. een geautomatiseerd systeem, waarbij relaties tussen de termen zijn aangebracht, en verwijzingen naar voorkeurstermen worden gegeven. Er zijn twee soorten relaties, hiërarchische (BT = broader terms en NT = narrower terms), en verwante relaties (RT = related terms).

Scope-notes (SN) geven definities en/of gebruiksmogelijkheden van een term aan.

Er wordt van niet-voorkeurstermen verwezen naar voorkeurstermen (USE en UF = used for).

Er is gekozen voor het gebruik van de Engelstalige structuur, omdat deze het meest bekend is.

Een voorbeeld van een gedeelte van een hiërarchische structuur in de thesaurus:

godsdiensstige verhalen

NT christelijke verhalen >

christelijke verhalen

NT protestants-christelijke verhalen >

BT godsdiensstige verhalen

protestants-christelijke verhalen

NT zondagsschoolboekjes

BT christelijke verhalen

Dat levert de volgende structuur op:

godsdiensstige verhalen

christelijke verhalen

protestants-christelijke verhalen

zondagsschoolboekjes

- Wanneer een hiërarchische verwijzing in de thesaurus aanwezig is, (BT of NT) wordt die relatie niet meer op het niveau van de beschrijving van het boek gelegd. Bijvoorbeeld: aanwijsboeken (NT) zijn altijd prentenboeken (BT), dus gebruik van het genre aanwijsboeken is voldoende. Degene die alle prentenboeken wil selecteren, vindt in de thesaurus bij 'prentenboeken' alle NT's, en zal daar ook op moeten zoeken om volledig te zijn.

- Bij niet-hiërarchische, verwante relaties ligt het anders: deze staan in de thesaurus om de zoeker op andere mogelijkheden te wijzen. Bijvoorbeeld: een zeeverhaal is niet altijd een ontdekkingsreisverhaal of omgekeerd. Er is wel een relatie gelegd in de thesaurus (RT), want het kan van belang zijn voor de zoeker om daar ook op te zoeken, want wanneer iemand alle zeeverhalen zoekt, dan vindt die persoon misschien nog wat extra titels bij de ontdekkingsreisverhalen.

Een voorbeeld waarbij een relatie in de thesaurus verwacht zou kunnen worden: koloniale verhalen lijken op het eerste gezicht historische verhalen te zijn. Dat is echter bedrieglijk; een koloniaal verhaal kan namelijk ook een contemporain verhaal zijn; geschreven in dezelfde tijd waarin het zich afspeelt. Bij historische verhalen gaat het om verhalen die vanuit het standpunt van de auteur, en niet vanuit het heden gezien, in het verleden spelen. Een koloniaal verhaal kan in sommige gevallen dus twee genres toegekend krijgen, historisch en koloniaal, en in andere gevallen slechts één genre-aanduiding. In de thesaurus is in dit geval geen relatie tussen beide genres aangegeven.

- Genres, die met een NT onder een BT bijeengebracht zijn, worden niet onderling door middel van RT's verwezen. Bijvoorbeeld: de relatie tussen 'dagboeken' en 'autobiografische verhalen' (NT's van BT 'egodocumenten') is alleen via BT 'egodocumenten' gelegd.

Uitgangspunten

1. Een genreterm geeft aan wat een boek IS, terwijl een trefwoord aangeeft waar een boek OVER GAAT.
2. De genrethesaurus is een hulpmiddel ten behoeve van de ontsluiting van kinderboeken, die aanwezig zijn in bewaarcollecties. Daarin kunnen ook recent verschenen boeken opgenomen zijn. Er is dus niet alleen sprake van bewaarcollecties oude kinderboeken.
3. De doelgroep voor deze thesaurus en voor het CBK bestaat uit volwassenen: studenten, onderzoekers, bibliothecarissen, uitgevers, verzamelaars, antiquaren en andere belangstellenden.
4. Het materiaal wordt via deze genrethesaurus globaal ontsloten: d.w.z. het boek als geheel wordt bekeken, niet gedeelten ervan. Met trefwoorden en annotaties kan de inhoud diepgaander ontsloten zijn.
5. Kwalificaties die later aan de boeken worden toegevoegd, zoals het predikaat 'klassieke verhalen' of het feit dat een boek wordt verfilmd: 'verfilmde kinderboeken', worden in deze thesaurus niet opgenomen. Een uitzondering hierop zijn de termen voor bekroningen; de praktische toepassing hiervan was de reden.
6. In de genrethesaurus zijn termen die waarde-oordelen en subjectieve waardering inhouden vermeden. Deze beoordelingen zijn gebonden aan de tijd, de maatschappelijke klasse van de beoordelaar en diens persoonlijke karakter. U vindt bijvoorbeeld geen genre 'discriminerende verhalen' of 'moraliserende verhalen'.
Verhalen over groepen in de samenleving kunnen gezocht worden met een trefwoord, bijvoorbeeld 'Fransen', 'joden', 'woonwagenbewoners', 'zigeuners', 'negers'. N.B.: het genre 'negerverhalen' doelt op een specifieke groep verhalen uit de jaren 1900-'60.
7. De woorden 'kinder' en 'jeugd' zijn in deze thesaurus zoveel mogelijk vermeden, aangezien de inhoud van de collecties bestaat uit materiaal voor kinderen, en er dus geen ander materiaal in voorkomt. Verkleinwoorden zijn vermeden, op enkele uitzonderingen na: bijv. liedjes, albumversjes en zondagsschoolboekjes.

8. Voorbeelden van titels zijn niet gegeven bij de genres. In het Centraal Bestand Kinderboeken zijn de voorbeelden op het scherm op te roepen.

9. De literaire vormen: gedichten, liedjes, toneelstukken en verhalen, worden in de thesaurus bij een aantal termen niet verdubbeld. Deze keuze is gemaakt om de thesaurus niet al te groot te laten worden. Voorbeelden: wel nonsensgedichten, maar geen nonsensverhalen. Er is dan een combinatie nodig: nonsensgedichten (die we vaker denken aan te treffen dan nonsensverhalen) en verhalenbundels. Christelijke liederen krijgen twee afzonderlijke genretermen: christelijke verhalen en liedjesbundels. De tekst van een toneelstuk over een vakantie kan voorzien worden van vakantieverhalen en toneelstukken.

10. Bij twijfel over de toekenning van een genre, is het gebruikelijk om het genre toe te kennen. De (onder)zoeker moet uitmaken of de gevonden titel in zijn of haar onderzoekspop past. Niet toegekend = niet gevonden, wel toegekend = hoogstens teveel gevonden.

Keuze van de termen in de thesaurus

De gebruiker van de thesaurus zal merken, dat de samenstellers zich af en toe (behoorlijke) vrijheden hebben veroorloofd.

- Wanneer het al lukte een definitie van een genre te vinden, (er bleek erg veel niet vast te liggen) voldeed de omschrijving vaak niet voor hetgeen aan materiaal voorhanden was. In die gevallen zijn de teksten van de Scope-notes aangepast.
- Van sommige genres was zelfs na veel spuurwerk geen passende omschrijving te vinden. In die gevallen is gekozen voor een omschrijving waarvan zal moeten blijken of deze werkbaar is. Zie bijvoorbeeld de SN's bij kettingverhalen, repeteerverhalen en stapelverhalen.
- De term 'bundels van gemengde inhoud' is bekend. Dat is echter een wat omslachtige term, en daar er in het verleden een kortere term gebruikelijk was, is die term: 'mengelwerken' gekozen om ook te gebruiken voor dergelijke hedendaagse bundels, zoals vakantieboeken en winterboeken.
- Een aantal 'genres' is zelf bedacht. Er zijn namelijk groepen boeken, die niet als zodanig met een gangbare term benoemd kunnen worden, maar waarvan het toch van belang is om ze als groep te kunnen selecteren uit het grote geheel. Voorbeelden hiervan: 'anderstalige boeken (in Nederland uitgegeven)', 'bewerkingen voor de jeugd', 'migrantenverhalen', 'verlaten-kinderenverhalen', 'verhalen over niet-westerse culturen en volken'. Het laatste 'genre' kan aanleiding geven tot de gedachte dat de samenstellers nogal eurocentristisch bezig zijn geweest. Het gaat hier echter om een grote groep boeken, met name uit het verleden, die voor onderzoek naar ideeën van Europeanen over andere volken belangrijk kunnen zijn. Die boeken kunnen wel met een trefwoord op land terugzoekbaar gemaakt worden, maar als groep zijn ze dan niet terug te vinden. (Ook het genre 'ontdekkingsreisverhalen' riekt naar eurocentrisme.)

Scope-notes

Scope-notes geven definities van termen en/of gebruiksaanwijzingen. Een enkele maal is een bronvermelding opgenomen: in die gevallen is een omschrijving rechtstreeks overgenomen. In de gevallen dat een omschrijving aangepast moest worden is de bronvermelding vervallen. De termen en omschrijvingen zijn aan allerlei secundaire literatuur ontleend. Het Lexicon van literaire termen is veel geraadpleegd.

In een aantal gevallen is bij 'niet-voorkeurstermen', die verwijzen naar 'voorkeurstermen' (USE) wel een SN opgenomen. Dat is gedaan in de hoop dat deze thesaurus tevens een functie kan krijgen als een geautoriseerde lijst van termen, omdat de betekenis van de termen nu is vastgelegd.

Genres en trefwoorden

Een genre is een groep verhalen of boeken, met gemeenschappelijke kenmerken, die ook als groep herkend wordt door lezers.

Dat kunnen kenmerken zijn van vorm, van inhoud, van herkomst, van wijze van uitgeven, van doelgroep e.d. Het gaat om 'typen' boeken. Dat is ook de reden dat de termen 'verhalen', 'boeken' of 'uitgaven' steeds toegevoegd zijn. Dus geen 'ridders', maar ridderverhalen. De voorkeur ging uit naar 'verhalen', omdat dat begrip ruimer is dan 'boeken'; verhalen op andere media dan papier kunnen er dan ook onder vallen. Voor de term 'boeken' werd gekozen als het niet anders kon: bijv. voelboeken. Omdat het om groepen boeken gaat, is steeds voor meervoud gekozen.

Er is een zeer ruime definitie van het begrip 'genre' gehanteerd. De grootste moeilijkheid lag in het bepalen wát een genre genoemd kan worden. Bij 'abc-boeken' zal niemand problemen zien, maar 'balletverhalen' ligt al moeilijker. Is er inderdaad in de jaren '30 of '50 een hausse geweest in dit type boeken, of hebben deze boeken alleen het onderwerp gemeen? Dit soort (mogelijk foutieve) inschattingen zijn gemaakt op grond van termen uit de secundaire literatuur en enige kennis van (oude) kinderboeken. Andere soortgelijke discutabele 'genres' zijn bijvoorbeeld: circusverhalen, derde-wereld verhalen, feestverhalen en Sint Maarten verhalen.

De inhoud van boeken kan ook worden ontsloten met Trefwoorden.

Een 'trefwoord' is een term die de inhoud van één publikatie zo nauwkeurig mogelijk omschrijft.

Voor genres en trefwoorden zijn aparte termenlijsten nodig; een genre geeft aan bij welke groep boeken een boek hoort, en een trefwoord geeft het onderwerp weer van één boek.

Een voorbeeld: de term 'detectiveverhalen' in een genre-lijst betekent dat daar de detectiveverhalen zèlf (primaire literatuur) bij te vinden zijn, terwijl dezelfde term in een trefwoordthesaurus betekent, dat daarmee boeken aangeduid kunnen worden die gaan óver detectiveverhalen (secundaire literatuur).

Zoeken met combinaties

Combinaties van genres kunnen met EN, OF en NIET worden gemaakt.

Bij het gebruik van **EN** staan beide termen in de beschrijving. Bijvoorbeeld: voor zoeken naar striptijdschriften kan men zoeken op de genretermen tijdschriften EN ballonstrips.

Met **OF** kan men termen combineren die elk in aparte beschrijvingen voorkomen, bijvoorbeeld tekstloze prentenboeken OF prentenboeken, om beide groepen bij elkaar te gepresenteerd te krijgen.

Met **NIET** kan men een genre uitsluiten: wanneer men bijvoorbeeld peuterboeken zoekt met echte kinderen, en niet die met aangeklede dierenkinderen, kan men zoeken naar peuterboeken NIET antropomorfistische verhalen.

Ook met andere onderdelen uit de beschrijving kan men combinaties maken. Zie daarvoor de HELPschermen in het CBK.

HIERARCHISCH OVERZICHT VAN ALLE TERMEN

De termen worden in dit hiërarchisch overzicht gerangschikt volgens een grove functionele indeling, met onderverdelingen in grotere categorieën. Termen kunnen, indien van toepassing, bij meer dan één categorie worden ingedeeld. Termen tussen [ ] kunnen niet als voorkeurstermen worden gebruikt. Ze dienen als grote verzameltermen.

1. Genres die te maken hebben met de **auteur**

- egodocumenten
  - autobiografische verhalen
  - brieven
  - dagboeken
  - herinneringsalbums
  - plakboeken
  - poëzie-albums
  - testamenten
  - vriendenboeken
- kunstenarsboeken
- verhalen door kinderen

2. Genres die te maken hebben met het **doel** van het boek en/of de intentie van de auteur

2a. [ter gelegenheid en herinnering]

- bedtijdverhalen
- feestverhalen
- foto-albums
- gelegenheidsgedichten
- gelegenheidsuitgaven
- herinneringsalbums
- gepersonaliseerde boeken
- herinneringsalbums
- plakboeken
- poëzie-albums
- vriendenboeken

2b. [humor]

- absurdistische verhalen
- humoristische verhalen
- kluchtboeken
- leugenverhalen
- moppenboeken
- nonsensgedichten
- parodieën
- satiren
- schelmenverhalen
- smeerpoetsverhalen

- 2c. [informatie vastleggen]
  - agenda's
  - almanakken
  - dagboeken
  - foto-albums
  - herinneringsalbums
  - intekenboeken
  - kalenders
  - reisjournalen
  - vriendenboeken
- 2d. [informatie verschaffen]
  - beroepenboeken
  - informatieve boeken
    - catechismussen
    - experimenteerboeken
    - naslagwerken
      - atlassen
      - encyclopedieën
      - woordenboeken
    - platenatlassen
    - reisgidsen
    - vraag- en antwoordboeken
  - interculturele media
  - interculturele verhalen
  - spreekwoordenboeken
- 2e. [instructie geven]
  - beroepenboeken
  - eerste-communieboeken
  - etiquetteboeken
  - instructieve boeken
    - abc-boeken
    - abecedaria
    - experimenteerboeken
    - kookboeken
    - rekenboeken
    - schrijfkunstboeken
    - tekenboeken
    - telboeken
  - leesmethoden
    - eerste leesboeken
  - spelletjesboeken
- 2f. [mentaliteitsverandering]
  - anti-autoritaire verhalen
  - antimilitaristische verhalen
  - deugdverhalen
  - exempelboeken
    - piëtische kinderexempelen
  - feministische verhalen
  - interculturele media
  - interculturele verhalen
  - maatschappijkritische verhalen
    - parabels
    - satiren
  - politieke verhalen
  - therapeutische verhalen

2g. [ontspanning: het boek als spel]

- babyboeken
- beweegbare boeken
- bijzondere boekvormen (zie aparte lijst)
- contourboeken
- doeboeken
- geluidsboeken
- geurboeken
- kleurboeken
- knipkunstboeken
- kwartetten
- plakalbums
- plakboeken
- poppenkastspelen
- puzzelboeken
- puzzels
- raadselboeken
- schimmenspelboeken
- spellen
- spelletjesboeken
- voelboeken
- zoekplatenboeken

3. Genres die te maken hebben met **doelgroepen**

3a. [godsdiens]

- boeddhistische verhalen
- christelijke verhalen
  - protestants-christelijke verhalen
  - rooms-katholieke verhalen
- hindoeïstische verhalen
- islamitische verhalen
- koranverhalen

3b. [leeftijd]

- babyboeken
- babymedia
- bakerrijmen
- dubbelpublieksboeken
- peuterboeken
- kleuterverhalen
- jongensboeken
- levenstrappen
- meisjesboeken
- jeugdromans

3c. [leerlingen]

- bolleboosboeken
- leesmethoden
  - eerste leesboeken
- makkelijk-lezen-boeken
- schoolboeken
  - abecedaria
  - evangelieboeken
  - rekenboeken
  - schrijfkunstboeken
  - trap der jeugd
  - zendbrieven

3d. [maatschappelijke stromingen]

- antroposofische verhalen
- anti-autoritaire verhalen
- fascistische verhalen
  - nationaal-socialistische verhalen
- feministische verhalen
- politieke boeken
- socialistische verhalen

3e. [streekbewoners]

- dialectverhalen

3f. [visuele handicaps]

- brailleboeken
- grote letterboeken
- voelboeken

4. Genres die te maken hebben met **illustraties**

- beweegbare boeken
- centsprenten
- embleemboeken
- fotoverhalen
- hologrammenboeken
- kleurboeken
- knipkunst-boeken
- kunstenarsboeken
- kunstzinnige uitgaven
- leporello's
- plaatjesalbums
- plakalbums
- plakboeken
- platenatlassen
- posters
- prenten
- prentenboeken
  - aanwijsboeken
  - babyboeken
  - contourboeken
  - fabrieksprentenboeken
  - kubusboeken
  - muziekprentenboeken
  - peuterboeken
  - tekstloze prentenboeken
  - telboeken
  - zoekplatenboeken

rebusboeken
schimmenspelboeken
tekenboeken
toverboeken
voelboeken

5. Genres die te maken hebben met **inhoud van het verhaal**

5a. [qua soort gebeurtenissen]

avonturenverhalen
    cowboyverhalen
    detectiveverhalen
    indianenverhalen
    jachtverhalen
    overlevingsverhalen
    reisverhalen
        imaginaire reisverhalen
        ontdekkingsreisverhalen
        tijdreisverhalen
    ridderverhalen
    robinsonades
    schelmenverhalen
    smokkelverhalen
    spionageverhalen
    toekomstverhalen
clubverhalen
deugdverhalen
droomverhalen
familieverhalen
    gezinsverhalen
griezelverhalen
    spookverhalen
liefdesverhalen
maatschappijkritische verhalen
misdadverhalen
oorlogsverhalen
pensionverhalen
politieke verhalen
schoolverhalen
    kostschoolverhalen
scoutingverhalen
sportverhalen
    voetbalverhalen
therapeutische verhalen
vakantieverhalen
wegloopverhalen
zeeverhalen

5b. [qua hoofdpersonen]

balletverhalen
commedia-dell'arteverhalen
dierenverhalen
familieverhalen
    gezinsverhalen
gepersonaliseerde boeken

- jan-klassenverhalen
- jongensboeken
  - kwajongensverhalen
- kabouterverhalen
- kleuterverhalen
- meisjesboeken
- negerverhalen
- roversverhalen
- schoolverhalen
  - kostschoolverhalen
- scoutingverhalen
- spookverhalen
- verlaten-kinderenverhalen

5c. [godsdiens]

- abecedaria
- antroposofische verhalen
- bijbelverhalen
  - bijbelatlassen
  - bijbelse dagboeken
  - geslachtboeken
- etiologische verhalen
- godsdiens
- godsdiens
- bekeringsverhalen
- boeddhistische verhalen
- christelijke verhalen
  - catechismussen
  - evangelieboeken
  - exempelboeken
    - piëtistische kinderexempelen
  - kerstverhalen
  - paasverhalen
  - pinksterverhalen
  - preken
  - protestants-christelijke verhalen
    - zendingsverhalen
    - zondagsschoolboekjes
  - psalmboeken
  - rooms-katholieke verhalen
    - eerste-communieboeken
    - heiligenlevens
    - missieverhalen
- gebedenboeken
- hindoeïstische verhalen
- islamitische verhalen
- joodse verhalen
- koranverhalen

- legenden
- mythen

5d. [maatschappelijke stromingen]

- antroposofische verhalen
- anti-autoritair verhalen
- fascistische verhalen
  - nationaal-socialistische verhalen
- feministische verhalen
- socialistische verhalen

5e. [maatschappelijke gewoonten]

- etiquetteboeken
- feestverhalen
  - kerstverhalen
  - oudejaarsverhalen
  - paasverhalen
  - pinksterverhalen
  - sint maarten verhalen
  - sinterklaasverhalen

5f. [muziek]

- bladmuziekbundels
- muziekprentenboeken
- libretto's
- liedjesbundels
- psalmboeken

5g. [ruimte]

- [qua werelddeel of land]
  - afrikaanse verhalen
  - antilliaanse verhalen
  - eskimoverhalen
  - indiaanse verhalen
  - kantjilverhalen
    - luilekkerlandverhalen
    - surinaamse verhalen
    - verhalen over niet-westerse culturen en volken
    - derde wereldverhalen
    - koloniale verhalen
      - congoverhalen
      - indische verhalen
    - missieverhalen
    - zendingsverhalen
  - wild-westverhalen
    - cowboyverhalen
    - indianenverhalen
    - woudlopersverhalen
  - zuidafrikaanse verhalen
- [qua streek]
  - dialectverhalen
  - dorpsverhalen
- [reizend van plaats naar plaats]
  - circusverhalen
  - migrantenverhalen
  - queesten
  - reisgidsen
  - reisjournalen
  - reisverhalen
    - imaginaire reisverhalen
    - ontdekkingsreisverhalen
  - wegloopverhalen
  - woudlopersverhalen
  - zeeverhalen
  - zigeunerverhalen
  - zwerversverhalen

5h. [tijd]

- [min of meer dagelijks]
  - agenda's
  - almanakken
  - dagboeken
    - bijbelse dagboeken
  - reisjournalen
- [jaarlijks weerkerend]
  - gelegenheidsgedichten
  - jaargetijdenverhalen
  - kerstverhalen
  - oudejaarsverhalen
  - paasverhalen
  - pinksterverhalen
  - sint maarten verhalen
- [spelend in de toekomst]
  - science fiction
  - tijdreisverhalen
  - toekomstverhalen
- [spelend in het verleden]
  - antieke verhalen
  - arthurverhalen
  - biografische verhalen
    - autobiografische verhalen
  - historische verhalen
    - ontdekkingsreisverhalen
    - tierannyen
    - wild-westverhalen
      - cowboyverhalen
      - indianenverhalen
      - woudlopersverhalen
    - zeeroversverhalen
  - koloniale verhalen
    - congoverhalen
    - indische verhalen
  - middeleeuwse verhalen
  - pioniersverhalen
  - ridderverhalen
  - robinsonades
  - tijdreisverhalen
  - zeeroversverhalen
  - zuidafrikaanse verhalen
- [tijd waarin het werk ontstaan is]
  - antieke verhalen
  - middeleeuwse verhalen

5i. volkskunde

- volksverhalen
- afrikaanse verhalen
- anansi-verhalen
- boeddhistische verhalen
- eskimoverhalen
- hindoeistische verhalen
- hodjaverhalen
- indiaanse verhalen
- islamitische verhalen
- joodse verhalen
- kantjilverhalen
- legenden
- luilekkerlandverhalen
- mythen
- sagen
- volksprookjes
- zigeunerverhalen

6. Genres die te maken hebben met de **(literaire) vorm waarin het verhaal gegoten is**

6a. fictie

- abc-boeken
- absurdistische verhalen
- allegorieën
- bewerkingen voor de jeugd
- bloemlezingen
- briefromans
- brieven
- dagboeken
- documentverhalen
- dubbelperspectiefverhalen
- embleemboeken
- estafetteverhalen
- etiologische verhalen
- gedichtenbundels
  - albumversjes
  - bakerrijmen
  - gelegenheidsgedichten
  - liedjesbundels
  - nonsensgedichten
  - poëzie-albums
  - rijmprenten
- kettingverhalen
- leesmethoden
  - eerste leesboeken
- makkelijk-lezen-boeken
- meerkeuzeverhalen
- parodieën
- poppenkastspelen
- preken
- psalmboeken
- pseudo-kinderboeken
- raamvertellingen
- rebusboeken

- repeteer verhalen
- rijmvertellingen
- samenspraken
- satiren
- spreekwoordenboeken
- spreekjes
  - cultuurspreuken
  - volkspreuken
- spreekjesachtige verhalen
- stapelverhalen
- stripverhalen
  - ballonstrips
  - bewerkingen in stripvorm
  - kolomstrips
- tijdschriften
- toneelstukken
- verhalenbundels
  - bedtijdverhalen
- volksverhalen
  - fabels
  - legenden
  - mythen
  - sagen
  - volkspreuken

6b. [non-fictie]

- abc-boeken
- doeboeken
- informatieve boeken
  - catechismussen
  - experimenteerboeken
  - naslagwerken
    - atlassen
    - encyclopedieën
    - woordenboeken
  - platenatlassen
  - reisgidsen
  - vraag- en antwoordboeken
- instructieve boeken
- reisjournalen
- tijdschriften

7. Genres die te maken hebben met **materiaalsoorten**

agenda's
[audio-visuele media]
    babymedia
    cd-i's
    cd-rom's
    compact discs
    daisy-rom's
    dia's
    dvd's
    films
    gebarentaalmedia
    geluidscassettes
    grammofoonplaten
    video-cd's
    videocassettes
[boekmaterialen]
    atlassen
    bladmuziekbundels
    brailleboeken
    brieven
    leporello's
    tijdschriften
    stofboeken
kalenders
kwartetten
prenten
puzzels
speelleermaterialen
spellen

8. Genres die te maken hebben met **taal**

anderstalige boeken (in Nederland uitgegeven)
dialectverhalen
gebarentaalmedia
meertalige boeken
    tweetalige uitgaven
nederlandstalig, in het buitenland uitgegeven
spreekwoordenboeken
woordenboeken

9. Genres die te maken hebben met de **uiterlijke vorm van het boek**

aanwijsboeken
abc-boeken
agenda's
almanakken
atlassen
    bijbelse atlassen
babyboeken
bibliofiele uitgaven
bijzondere boekvormen (zie aparte lijst)
documentverhalen
doorboorde boeken
fabrieksprentenboeken
facsimile-uitgaven
foto-albums
gelegenheidsuitgaven
grote-letterboeken
kalenders
keerdrukken
kleurboeken
plaatjesalbums
plakalbums
plakboeken
poëzie-albums
posters
prijsbanden
unicaten
waaiers

10. Genres die te maken hebben met **de totstandkoming van het boek**

bibliofiele uitgaven
clandestiene boeken
eigen-beheeruitgaven
estafetteverhalen
facsimile-uitgaven
figurenboeken
filmboeken
gelegenheidsuitgaven
grote-letter boeken
illegale boeken
intekenboeken
k-nummeruitgaven
kinderboekenweekuitgaven
kunstenaarsboeken
plakboeken
prijsbanden
radioboeken
reclame-uitgaven
roofdrukken
televisieboeken
uitgaven in minderheidstalen
unicaten

11. Genres die te maken hebben met verschillende **versies** van een boek

- bewerkingen in stripvorm
- bewerkingen voor de jeugd
- bloemlezingen
- brailleboeken
- digitale versies
- facsimile-uitgaven
- filmboeken
- gepersonaliseerde boeken
- grote-letterboeken
- makkelijk-lezen-boeken
- overgangsedities
- parodieën
- proefdrukken
- roofdrukken
- televisieboeken
- titelvariantedities

12. Genres die **naderhand** aan een boek zijn toegevoegd

- bekroningen
- buitenlandse bekroningen